

Celem projektu jest ukazanie skupionych wokół dzieł sztuki kobiecych działań, które oparły się przemianom jakie przyniosła racjonalna, liberalna i rozumowa europejska nowoczesność. Projekt zamierza wskazać na znaczenie wszelkich hybrydycznych, „rdzennych”, spychanych na margines form w kobiecej duchowości i pobożności ujawniającej się w kontakcie ze sztuką i jej przejawami, w tworzeniu więzi opartych na harmonii, szacunku dla świata i poczuciu szczęścia. Przedmiotem obserwacji, pogłębionych badań i analiz będą wybrane współczesne żeńskie zgromadzenia klasztorne na terenach Małopolski i Dolnego Śląska, tj. funkcjonujące obecnie małopolskie zgromadzenia benedyktynek (Staniątki), albertynek, bernardynek, dominikanek klarysek, urszulanek (Kraków) oraz śląskie zgromadzenia boromeuszek w Trzebnicy, klarysek od wieczystej Adoracji w Ząbkowicach Śląskich i urszulanek we Wrocławiu.

Projekt zakłada, że o ile sztuka współczesna odzyskuje i reformuluje określone wartości utracone bądź marginalizowane z powodu postępów nowoczesności, to sztuka w żeńskich zakonach zachowała jako residua podobne praktyki wywodzące się najczęściej z czasów średniowiecznych. Po raz pierwszy w polskiej nauce planowane jest swoiste „przeczytanie” na nowo sztuki w przestrzeniach w których nie podlega ona jedynie logice naukowej i historycznej, by dostrzec pomijane w dotychczasowych analizach osobiste relacje z określonymi przedmiotami-dziełami sztuki-artefaktami, jak i o ukazanie nawiązywania się dzięki sztuce relacji wspólnotowych między członkiniami monastycznej wspólnoty oraz ludźmi z zewnątrz, spoza klasztoru, a także z szeroko pojętym światem ożywionym (rośliny, zwierzęta) i nieożywionym. Pozwoli to spojrzeć na sztukę jako element tworzenia dobrego świata, w którym wartości etyczne i estetyczne się uzupełniają. To użytkujący sztukę ludzie, a nie klasyfikowane zabytki stają się w projekcie źródłem wiedzy o sztuce.

Zespół badawczy, składający się z historyczek sztuki, artystki-rysowniczką i czasowo antropolożką kultury, odwiedzi wszystkie wytypowane klasztory i będzie prowadzić rozmowy z siostrami. Kluczowe w tym procesie jest nawiązanie z nimi przyjaznego i pełnego szacunku porozumienia. Tylko w ten sposób zespół będzie mógł towarzyszyć im w codziennym życiu i praktykach pobożnościowych, zajrzeć do ich przestrzeni prywatnych, przebywać w miejscach wspólnych. Dopiero współdzieląc, choćby na chwilę, życie codzienne z siostrami zespół będzie mógł w pełni dostrzec i zrozumieć stosunki oraz zwyczaje panujące w danej społeczności, czynniki i artefakty integrujące bądź dezintegrujące ich wspólnotę, znaczenie ich wszelkiej działalności wytwórczej oraz sposób uwikłania dzieł sztuki, artefaktów, a także znacznie mniej oczywistych w swym znaczeniu przedmiotów w praktyki pobożnościowe i wiążące się z życiem społecznym sióstr.

Skoro założeniem projektu jest nauczenie się innego używania sztuki w zakonach żeńskich niż ma to miejsce po kształceniu uniwersyteckim i muzealnym, przyjmujemy, że należy zrezygnować z niektórych klasycznych metod historii sztuki. Należy do nich fotografowanie. Dlatego ważnym elementem wspierającym nasze analizy stanie się dokumentacja rysunkowa – wykonywana przez artystkę, działającą aktywnie na niwie współczesnej sztuki. Rysowanie uznajemy za najbardziej etyczny, nienaruszający intymności sióstr sposób dokumentowania wiedzy, który jednocześnie posłuży za uzupełnienie powstałej w wyniku projektu publikacji.

Efektom projektu ma się stać wyprodukowanie nowej wiedzy, jak i wypracowanie procedur jej pozyskiwania na gruncie dyscypliny historia sztuki, uzupełniających dotychczasowe, skupione na „zmuzealizowanych” i często pozbawionych pierwotnego kontekstu dziełach sztuki metody.